

Preek over zondag 9

- Schildwolde, 9 april 2017
- Kees van Dusseldorp
- mmv Statement

Draag zorg voor de schepping!

De schepping heeft behoefte aan nieuwe mensen!

Liturgie:

Votum en groet

Gz.171 (begeleiding Statement)

Gebed

Lezen: zondag 9

Lezen: Gen.2:5-20

Rom.8:18-25

Ps.8: 1 (A), 2 (V), 3 (M), 4 (V), 5 (M), 6 (A)

Preek: De schepping heeft behoefte aan nieuwe mensen.

Ps.115:7,8

Geloofsbelijdenis

Opw.518 (begeleiding Statement)

Gebed

Collecte (bijdrage Statement: Opw.616)

Ld.426:4,5

Zegen

Gemeente van Christus,

#1

Natuurrampen hebben vorig jaar (2016) 175 miljard dollar aan schade veroorzaakt. Vooral aardbevingen en stormen veroorzaakten veel schade. Daarnaast was het aantal overstromingen opvallend hoog. In het jaar ervoor (2015) heeft natuurgeweld ongeveer 23.000 mensen het leven gekost.

Het meest recent zijn de overstromingen in Colombia. Door aardverschuivingen ontstonden modderstromen, die tientallen mensen het leven heeft gekost.

Ook helder in beeld is de actie van het christelijk noodhulpcluster voor Afrika. Een dodelijke combinatie van geweld, armoede en extreme droogte veroorzaakt een hongersnood in Sudan, Nigeria, Ethiopië, Jemen, Somalië en de landen eromheen. Zo'n 6 miljoen mensen hebben nagenoeg niets meer te eten.

Er komt geen einde aan. De aarde waarop wij leven, kent krachten, die wij niet kunnen controleren. Krachten die vernietigend en bedreigend zijn voor de mens.

En wij belijden vanmiddag opnieuw dat God de Schepper van hemel en aarde is.

Natuurrampen roepen eerst verbijstering op. En daarna ons meeleven en ondersteuning. De slachtoffers en alle betrokkenen verdienen hulp, geld, troost en gebed. Daarna kijken we ook naar de oorzaken en leerpunten. In veel gevallen hebben mensen er een aandeel in. Illegale houtkap, wrakke huizen, overbevolkte gebieden, corrupte machthebbers en slechte risicobeheersing.

Er zijn ook natuurrampen, die meer indirect verbonden zijn met menselijk gedrag. Overvloedige regenval, extreme droogte, het zijn gevolgen van klimaatverandering, waarvoor de schuld wordt gezocht bij mensen. Onze industrie, ons consumentisme en ons energieverbruik doen de aarde langzaam maar zeker opwarmen. Er is nog nooit zo weinig ijs op de noordpool aanwezig geweest als nu, hoorde ik gisteren. Met allerlei gevolgen voor de zeespiegel en de temperatuur.

Ach, waarom zou ik het ver zoeken. Ieder heeft of krijgt te maken met de aardbevingen in ons gebied. Veroorzaakt door onverantwoorde winning van het gas.

Er is zorg over het verdwijnen van de weidevogels. En boeren en overheid wijzen naar elkaar wie daar verantwoordelijk voor is.

En wij belijden dat we geloven in God de Schepper is van hemel en aarde.

#2

In Oost-Europa kent de christelijke kerk een traditie: Eén van de zondagen in september wordt gevierd als 'de zondag van de schepping'. Wij kennen dat niet zo. Maar zondag 9 van de HC is een goede aanleiding om aandacht te vragen voor hoe wij omgaan met het kunstwerk van God. Vanmiddag wil ik graag met u op zoek gaan, wat er in de bijbel te vinden is over schepping en natuur, milieu en ecosystemen, aarde en klimaat. En vooral wil ik daarbij naar onszelf kijken. Hoe gaan wij om met de schepping? Wat is ons gedrag ten opzichte van het milieu? Ik preek ook voor mezelf. Ik ben niet altijd zo'n duurzame consumeerder. Ik ben ook geen actievoerder voor milieudefensie. Maar ik geloof wel dat God ons richting wijst. En ik wil naar zijn woorden luisteren.

#3

Ik merk dat mensen verschillend reageren. Ook christenen. Als het gaat over het milieuproblemen, menselijke oorzaken voor klimaatverandering, groene energie, biologische producten en een duurzame levensstijl. Misschien voel jij je er verlegen mee, omdat je weet dat ook jouw levensstijl vervuילend werkt. Misschien voel jij je er machteloos bij, omdat het zulke grote problemen zijn, waar je zo weinig aan kunt doen. Misschien voel jij je geïrriteerd, omdat je niet zo goed tegen milieufreaks kunt en van mening bent dat de problemen zwaar overdreven worden. Misschien haak je af, omdat je vindt dat het in de kerk over je eeuwig heil en behoud moet gaan. Ik daag je uit om te blijven luisteren. En liefst met een ontvankelijk hart voor de liefde en de wijsheid van God.

#4

Laat ik met dat laatste beginnen. Het gaat in de kerk altijd om de blijde boodschap. Het evangelie van Gods genade en goedheid. De aanbidding van Jezus Christus als onze Heer en Verlosser. Maar dat evangelie staat niet los van ons leven en van onze wereld. Integendeel. Juist daar wordt het evangelie zichtbaar – of niet; krijgt het evangelie kracht – of niet; werkt het tot verandering in gedrag – of niet. Het evangelie van Jezus Christus confronteert, daagt uit, bemoedigt en ondersteunt. Ook onze omgang met de schepping van God hoort bij het evangelie. De belijdenis dat God de Schepper is van hemel en aarde, gaat niet alleen over de Schepper. En ook niet over de Bestuurder die alles op aarde in de hand heeft. Wat ook de aandacht moet hebben, is hoe jij en ik omgaan met dat kunstwerk van Gods handen, dat wij kennen als onze aarde, met een natuur, een milieu en een klimaat. Laat daar het evangelie zichtbaar worden.

#5

Ik vond deze foto wel heel fraai als verbeelding van het thema van deze preek: Gods schepping heeft behoefte aan christenen. Aan nieuwe mensen. Want christenen zijn nieuwe mensen, lezen we in de bijbel. Wie Jezus Christus kent, wordt een nieuw mens genoemd. Een nieuwe schepping zelfs. Een mens met een nieuw leven. Een leven met ruimte, met rust en in blijvende blijdschap. Want het is een leven met God. Je bent op God afgestemd, beseft Gods nabijheid en laat je inschakelen voor Gods plannen. Een nieuw mens, dat ben je niet alleen, dat moet je ook worden. Het is een proces van groei, een strijd tegen wat je van nature bent en wat in onze wereld de hoofdlijn is. Iets waar je Gods hulp ook bij nodig hebt en elkaar als gemeente.

Als ik zeg dat Gods schepping behoefte heeft aan nieuwe mensen, dan is dat een vertaling van wat Paulus schrijft: 'De schepping ziet er reikhalzend naar uit dat openbaar wordt wie Gods kinderen zijn.' Zeker, dat slaat op de toekomst. Maar niet alleen. Voor de schepping is het goed dat er mensen zijn, die op een andere manier met de schepping omgaan. Op de manier van Jezus Christus. Dat betekent dat er ook hier en nu al iets verandert voor mensen die God hebben leren kennen. Met uitzicht op de toekomst, als Gods kinderen de wereld overnemen en beheren in de wijsheid en glorie van God.

#6

Nieuwe mensen dus. Het eerste wat mensen nieuw maakt, is dat ze nieuwe inzichten volgen. Inzichten die gebaseerd zijn op wat God zelf zegt. Geestelijke inzichten. Inzichten die niet alleen in hun hoofd zitten, maar ook in hun hart en hun handen. Ik wil vier bijbelse inzichten noemen. Ik noem het liever geen 'bouwstenen', omdat het beeld van bouwstenen niet zo past bij natuurlijke processen en schepping. Het gaat om wijsheid van God voor een goede visie op milieu en schepping.

#7

Allereerst is dat het woordje 'toevertrouwd'. Dat staat in psalm 8, de lofzang op de bijzondere plek van de mens in Gods schepping. 'Heer, U hebt de mens het werk van uw handen toevertrouwd en alles aan zijn voeten gelegd'. Proef dat woord eens: toevertrouwd. Hoe voel je dat en wat betekent dat? Als je op kraambezoek gaat, dan gebeurt het wel eens, dat je de baby voorzichtig in de armen gelegd krijgt. Het kleine kindje wordt je toevertrouwd. Dat is een eer: de moeder hoeft het niet te doen en het kindje is haar schat. Ze gaat ervan uit, dat je het kindje goed vasthoudt en er voorzichtig mee doet. Wat God met veel liefde en creativiteit prachtig heeft geschapen, heeft Hij toevertrouwd aan ons. Ieder krijgt daar stukken van: je spulletjes, je kinderen, je plekje op aarde, zelfs je eigen lijf. Een eer met een opdracht. Zoals we in Gen.2 lezen dat God de mens die Hij had gemaakt in de tijd van Eden plaatst om die te bewerken en erover te waken. En de mens neemt die bevoegdheid, bijvoorbeeld in de bestudering en naamgeving van de dieren. God vertrouwt het werk van zijn hand aan mensen toe. Jij krijgt ook je stukjes. Een voorrecht en een verantwoordelijkheid.

#8

Nieuw inzicht. Geestelijke waarheid over de schepping. Ik wijs er in de tweede plaats op dat God aan dieren, planten en aarde specifieke, liefdevolle aandacht geeft. Die aandacht is anders dan Gods liefde voor de mens. Maar die aandacht is er wel. In het gebod op de sabbat staat bijvoorbeeld, dat de mens ook zijn vee moet laten rusten. In de wetgeving van het sabbat- en jubeljaar is bepaald dat de grond elke zeven jaar onbewerkt blijft. Het bijbelboek Jona sluit er zelfs mee af: 'Zou ik dan geen verdriet hebben om die grote stad, waar zoveel mensen wonen en dan nog al die dieren?' Jezus zegt: 'Er valt niet één mus dood neer, als jullie hemelse Vader het niet wil.' De beschrijving van dieren en planten in de bijbel is zo vol liefde en oog voor details, dat daaruit blijkt hoe ver Gods zorg en aandacht gaat. Zijn oog rust op de bomen en de bloemen, op de vogels en de mieren, op de paarden en de schapen. Als God er zulke liefdevolle aandacht aan geeft, zouden wij dat dan minder doen?

#9

Nieuw inzicht. Bijbelse wijsheid. Dat is ook wat er in Ps.102 staat: 'Hemel en aarde zullen vergaan, ze zullen als kleren verslijten, maar U blijft dezelfde.' Dat er slijtage in de schepping optreedt, dat weten we. Dat de bijbel hiervan al spreekt en dit zelfs aankondigt houdt ons nuchter. Er zijn niet alleen kringlopen, er is ook slijtage. Misschien moet je veel kosmische tekenen van de eindtijd in het laatste bijbelboek Openbaring ook wel lezen als gevolgen van uitputting van de schepping. We zetten ons in voor natuur en milieu. Dat moet ook. Maar ga niet idealistisch bezig om een paradijs op aarde terug te brengen. Die gaat er niet komen. Tenminste niet door ons. De aarde heeft een datum van uiterste houdbaarheid. Welke datum dat is, weten we niet. Maar de duurzaamheid van de natuur is niet eeuwig.

#10

Nieuw inzicht. Christelijke visie. In de vierde plaats wil ik erop wijzen dat Jezus Christus niet alleen gekomen is om mensen te redden. Het werk van Jezus Christus heeft een groter bereik: het herstel van alle dingen, schrijft Paulus in Kol.1. 'God wil door Christus alles met zich verzoenen, alles in de hemel en alles op aarde, het zichtbare en het onzichtbare.' En in 2 Kor.5 voegt hij daaraan toe dat de verkondiging van die verzoening aan

hem is toevertrouwd. Jezus Christus is gekomen voor verzoening van heel de schepping. En daarom mag het christelijk geloof niet opgaan in je eigen, persoonlijke ziel en zaligheid. Het werk van Jezus Christus heeft veel grotere gevolgen.

Mensen met nieuwe inzichten. Niet nieuw, omdat het nog nooit door iemand bedacht is. Maar nieuw, omdat het christelijke inzichten zijn, bijbelse waarheden, geestelijke wijsheid. Over het omgaan met de schepping. Inzichten die niet uit jezelf komen. Maar die wel alles met jezelf te maken hebben. Vier dingen uit de bijbel: God heeft zijn werk aan ons toevertrouwd. Dieren en planten staan in Gods specifieke, liefdevolle aandacht. De wereld is aan slijtage onderhevig. En het werk van Jezus Christus betreft het herstel van alle dingen. Nieuwe inzichten voor nieuwe mensen. Die ook leiden tot nieuw gedrag.

#11

Een kikker kan niet tegen heet water. Als je probeert een kikker in een pan heet water te stoppen, springt hij er meteen uit. Maar mocht je toch kikkers willen koken – en in sommige culturen schijnt dat een lekkernij te zijn – dan doe je de kikker in de pan als het water koud is en warm je het water langzaam op. De kikker warmt mee op en raakt aan de kook voordat hij beseft wat er gebeurt. Hij heeft niet de prikkel om eruit te springen, want het voelt voor hem gewoon.

Ik noem dit voorbeeld niet als een voorbeeld van goede omgang met dieren. Het is een bekende metafoor voor managers. Mensen zijn in veel opzichten net als die kikker. Je doet gewoon mee met je omgeving, je bouwt ongezonde gewoonten op en hebt niet op tijd in de gaten dat je er op tijd uit had moeten springen. Je leven voelt gewoon. Het vergt een beslissing om bewuster te consumeren dan je gewend bent. Het vraagt om een keuze om niet nu een nieuwe iPhone te kopen, maar de vorige nog wat langer te gebruiken. Je moet nadenken wat je met het koude water doet, dat eerst uit de kraan stroomt als je warm water nodig hebt.

#12

Een poosje geleden is een onderzoek gehouden onder gereformeerde christenen over duurzaamheid. 'Het christelijk geloof is voor mij een belangrijke inspiratiebron om duurzaam bezig te zijn', zegt een grote meerderheid. 'Maar de kerk stimuleert dat niet.' Dat is opvallend. 'En in de praktijk lukt het slecht'. Waarom niet? Er worden twee dingen genoemd: de gedachte dat het niets uitmaakt wat jij als klein persoontje doet én gewoontegedrag: Ik doe het altijd al zo en let er in de winkel of thuis niet op. Het is gemakkelijker om de auto te pakken in plaats van de fiets. Lege verfblikken gooi je sneller in de vuilnisbak, dan naar een aparte inzamelplaats. Maar als je niet bereid bent in de spiegel te kijken, verandert er nooit wat.

Is het nodig om kritisch naar je gedrag te kijken? Om je zonodig te bekeren? Hoort een christelijke levensstijl een milieubewuste levensstijl te zijn? Het antwoord moet 'ja' zijn. De cijfers liegen er niet om. Als alle mensen zouden leven zoals wij dat doen, dan zouden we drie planeten nodig hebben van het formaat van de aarde om dat mogelijk te maken, zo heeft men uitgerekend. Je kunt je eigen ecologische verbruik meten op www.voetafdruk.nl. En je zult daar niet blij van worden.

#13

Problemen in de schepping hangen vaak samen met menselijk gedrag. Maar er ligt ook nog een dieper verband. 'Dat de aarde ten dode lijkt opgeschreven, is gevolg van de zonde van de mens', schrijft Paulus. Dat de mens zich van God heeft willen losmaken en nog steeds wil losmaken, rukt heel de schepping uit z'n verband. Dood, zinloosheid, onvruchtbaarheid, onbeheersbaarheid, misbruik en rampen, worden in de bijbel verbonden aan de zonde van de mens. Voor zonden moet je vergeving vragen. En tegen zonden moet je vechten. Ook dat geeft reden voor ander, christelijk gedrag van nieuwe mensen.

Wat is nieuw gedrag? Een christelijke omgang met natuur, milieu en schepping? Dat gaat om je houding en raakt de manier waarop je met heel je leven en leefwereld omgaat. Het ziet op wat 'christelijke levensstijl' heet. Dat heeft niet alleen te maken met de ethische keuzen die je maakt: wat doe je wel op zondag en wat niet, hoe ga je om met medische mogelijkheden, hoe zet je je in voor je huwelijk enzovoort. Een nieuwe levensinstelling blijkt ook in je omgang met de schepping.

#14

Het nieuwe leven kent een aantal contouren: als mens van Christus mag je ontspannen, verantwoordelijk, vrij, radicaal, sociaal en biddend leven. Dat geldt voor allerlei thema's, en zeker ook voor de omgang met de schepping. Hoe wordt dan die christelijke houding ingekleurd?

Het is een *ontspannen* houding. De aarde is van God. Christus is Heer. Niet ik ben de Heiland van de wereld. Niet ik ben de Rechter. Hoe klein mijn bijdrage ook is, Hij kan het vruchtbaar maken. Als het niet gaat zoals ik wil, is dat geen ramp. Ik hoef niet alle luxe weg te doen. Maar op de plek die ik gekregen heb mag ik Christus dienen.

Het is een *verantwoordelijke* houding. Als ik weet hoe slecht mijn gedrag is, dan neem ik daar verantwoordelijkheid voor. Ik belijd mijn schuld en zet mij in om de schade te herstellen en herhaling te voorkomen.

Het is een *vrije* houding. Niet wat andere mensen allemaal doen is mijn norm. Niet wat andere mensen allemaal denken bepaalt mijn gedrag. Maar wat ik zelf met God als mijn weg zie. Aan de hand van de Vader, in het spoor van Jezus, onder leiding van de Geest.

Het is een *radicale* houding. Ik ben bereid om te kiezen en voor mijn keuzen te staan, ook als dat mij wat kost. Geld, omdat het goedkoopste vaak het minst duurzaam is. Tijd, omdat het scheiden van afval nu eenmaal meer tijd kost dan alles in één zak. Minachting misschien, omdat je niet elke modehype volgt, maar soms een beetje achterloopt.

Het is een *sociale* houding. Ik ben bereid om te delen, met mensen die meer afhankelijk zijn van hun leefomgeving, minder te besteden hebben en veel kwetsbaarder zijn.

Het is een *biddende* houding. Vader: mijn leven is voor U. Leer mij uw weg te gaan. Maak gebruik van mijn leven voor uw Koninkrijk. Ontferm u over uw schepping. Geef mij wijsheid. Maak mij bereid om als nieuw mens te leven. Werk aan het herstel van alle dingen.

#15

Er is een prachtig joods verhaal. Een rabbi werkt samen met zijn zoon in de tuin. Het zweet loopt ze over de rug.

'Waren we nog maar in het paradijs', zucht de jongen.

'Moest Adam ook zo hard werken?'

'Dat weet God alleen', zegt de rabbi.

'Maar wat denkt u ervan?' vraagt de jongen.

'Ik denk dat Gods werk nog niet af was', peinst de rabbi.

'Het paradijs was een speciaal aangelegde tuin. Adam moest die bewerken én bewaken, lezen we. Bewerken: het was dus nog niet klaar. bewaken: het werd dus bedreigd.'

'En wanneer is Gods werk klaar', vraagt de zoon verder.

'Dat weet God', zegt de rabbi. 'Maar één ding weet ik: Het helpt als jij en ik doorgaan met doen wat we moeten doen.' En hij bukt zich om opnieuw een stuk onkruid te wieden.

#16

In een tijd waarin op veel plaatsen gesproken wordt van klimaatplannen, duurzaamheidsbeleid, milieuregels, eco-taks, enz. belijden wij ons geloof in God de Schepper van hemel en aarde. Ook onze God heeft een klimaatplan en een herstelbeleid. Dat gaat niet uit van pessimistische scenario's of optimistische prognose's. Maar van christelijke realiteit: De aarde is geschapen. Ten dienste van de mens. De gebrokenheid zorgt voor een tegenwereld van dorens en distels, woestijnen en overstromingen. Maar er blijft toekomst. Voor het herstel van alle dingen heeft Jezus Christus getekend. 'In hem ligt de hoop voor de schepping,' schrijft Paulus. Alsof de schepping een persoon is, die hopen kan. In de schepping ligt weerstand tegen de vergankelijkheid en zinloosheid. Maar wel in de goede volgorde: De bevrijding van de schepping uit die gevangenschap komt pas als Gods kinderen in de glorie van God leven.

Nieuwe hoop voor de schepping. Dat geeft kleur aan de natuurrampen die we meemaken en de zorg die we hebben voor nieuwe problemen. Je mag het zien als 'geboorteweën', schrijft de apostel. Onvrijwillig, noodgedwongen, kreunend en zuchtend onder lijden, onrecht, onvrede en onvruchtbaarheid. Maar met verlangen en uitzicht op een betere wereld.

Nieuwe hoop voor de schepping. Dat begint ermee, dat christenen hun roeping serieus nemen. Je bent geroepen om Gods kind te zijn. Laten natuurrampen en milieuproblemen je steeds weer naar Christus drijven. Om je te verootmoedigen. Om te klagen. Om je te bekeren. En je beschikbaar te stellen aan zijn beleid. De schepping wacht erop, tot het geplande getal van Gods kinderen bereikt is. Abraham Kuyper heeft dat een keer mooi gezegd: "Zelfs de kikkers in de sloot zijn blij als een zondaar zich bekeert."

#17

Gods schepping heeft behoefte aan nieuwe mensen. Mensen met bijbels inzicht, met christelijk gedrag, met levende hoop. Dat maakt verantwoordelijk. Doe wat jij moet doen. Niet wanhopig, niet gestressed, niet onverschillig. Maar serieus inzetbaar voor de Schepper. Als is het maar onkruid wieden in je tuin. Of het uitzetten van je elektrische apparaten als je ze niet gebruikt. Wat een praktische weg om Jezus te volgen! Het is Gods schepping, waarin je leven mag. Je kunt genieten van genoeg, raakt onder de indruk van Gods wijsheid en bent gemotiveerd om te beheren wat Hij je toevertrouwt.

Waar dat gebeurt, zorgt de boer voor zijn vee en zijn land, verzorgt de tuinder zijn planten, gaat de monteur zorgvuldig om met olie en benzine, vindt de regering wijsheid voor het beleid, denkt de klant na in de winkel en kijkt ieder kritisch naar de levensstijl.

Een nieuw mens in Jezus Christus. Je bent het. En je moet het worden.

Goed voor klimaat en milieu, goed voor mens en dier.

Amen